

Arbeids- og sosialdepartementet
Postboks 8019 Dep
0030 Oslo

Oslo, 08.01.2021

Deres ref: 20/3719

NOAS' hørings svar – forslag til ny forskrift om legemiddelresepter og rekvisisjoner

Vi viser til Arbeids- og sosialdepartementets høringsbrev av 05.10.2020.

Mye av innholdet i høringsnotatene har NOAS ikke faglig grunnlag for å kommentere, fordi det er utenfor vårt kompetanseområde.

Vi ønsker imidlertid å kommentere forslaget til § 5-4 i den nye forskriften. Departementet foreslår at det skal stilles krav om legitimasjon før resept rekvireres, hvis ikke pasienten er kjent for rekvirenten. NOAS har forståelse for departementets ønske om at identiteten til personer som får utskrevet legemidler i størst mulig grad skal være kjent. Vi kan imidlertid ikke støtte at det oppsettes et absolutt krav om legitimasjon i slike tilfeller.

NOAS forutsetter at departementet er kjent med at det befinner seg personer i Norge som ikke kan fremvise gyldig legitimasjon fordi de ikke har godkjente identitetsdokumenter, noe som både omfatter personer med og uten oppholdstillatelse. NOAS vil særlig rette oppmerksomheten mot personer med begrenset oppholdstillatelse grunnet manglende dokumentasjon av identitet, etter utlendingsloven § 38 femte ledd. Denne gruppen med utlendinger som har oppholdstillatelse, men ikke gyldige identitetsdokumenter, har den samme retten til helsehjelp som andre i Norge, men NOAS er bekymret for at mangelen på gyldig legitimasjon i realiteten innebærer at denne rettigheten er redusert for disse personene.

Formålet med begrensningene som gis med hjemmel i utlendingsloven § 38 femte ledd er at personer med lovlig opphold i Norge, som ikke har dokumentert identitet, skal gis incentiver til å fremskaffe slik dokumentasjon. NOAS vil bemerke at selv om vi støtter formålet om at personer som oppholder seg i Norge i utgangspunktet skal ha en kjent identitet, må det her tas hensyn til at enkelte, grunnet forfølgelse, flukt fra krigsområder eller at de kommer fra land som ikke kan utstede identitetsdokumenter med tilstrekkelig notoritet, ikke vil ha mulighet til å fremlegge en slik legitimasjon som departementet her viser til.

Selv om slik dokumentasjon ikke kan fremlegges har disse personene rett på oppholdstillatelse i Norge og vil ha det i overskuelig fremtid. Det fremstår derfor som klart urimelig om denne gruppen, gjennom det kravet som oppstilles i forslaget, skal få en redusert mulighet til å motta adekvat og forsvarlig helsehjelp.

NOAS anbefaler at nasjonalt ID-kort gis til alle utlendinger med et norsk identitetsnummer. Slik kan det sikres at personer som har oppholdstillatelse, men som i dag ikke har gyldige identitetspapirer, kan rekvirere reseptbelagte legemidler på linje med alle andre personer i Norge. NOAS mener videre at en krav om at legitimasjon må

fremvises ved rekvirering av reseptbelagte legemidler ikke kan tre i kraft før det er innført nasjonalt ID-kort for utlendinger. Subsidiært mener NOAS det bør gis unntak fra kravet for denne gruppen.

Vi viser til at flere aktører har gitt støtte til en slik anbefaling, blant annet tidligere skattedirektør Hans Christian Holte:

Uten ID-dokumenter oppfylles ikke kravene til å få for eksempel bankkonto eller førerkort. Manglende ID-dokumenter utestenger disse menneskene fra en normal deltagelse i samfunnet. Det er også vanskelig i et digitalt samfunn å oppfylle plikter og rettigheter uten Bank-ID. (...) Manglende mulighet til å legitimere seg på en troverdig måte i samfunnet gjør at vi risikerer å dytte mennesker i sårbare situasjoner over til useriøse aktører og bidrar til å opprettholde det svarte arbeidsmarkedet. (...) I nytt modernisert folkeregister med tilhørende ny lov er det lagt til rette for å registrere en identitet som unik. Det vil si at det ved bruk og søk på biometriske data kan forsikres at et fødsels- eller d-nummer kun tilhører én fysisk person og at vi vet hvem som eier hvilket fødsels- eller d-nummer. Ideen om at én person skal kunne låse seg til én identitet i Norge og få utstedt et troverdig ID-bevis på identiteten er helt sentral for en helhetlig ID-forvaltning. Jeg mener en slik løsning må inkludere alle med rettigheter og plikter i Norge, både norske og utenlandske statsborgere.¹

Det vises videre til at Politidirektoratet, Digitaliseringsdirektoratet, Utlendingsdirektoratet og Skatteetaten har opprettet en Koordineringsgruppe for ID-forvaltning (KoID), som har en visjon om én person - én identitet, og etablering av en norsk grunnidentitet².

En norsk grunnidentitet består av et fødselsnummer eller et d-nummer³, i kombinasjon med et sterkt ID-bevis. Alle med et norsk identitetsnummer, kan gis et sterkt ID-bevis dersom ID-nummeret kombineres med biometriske data som sikrer at det ikke er mulig å utstede flere enn ett ID-bevis i en og samme identitet. Med en norsk grunnidentitet mener skattedirektøren vi som samfunn kan høyne kontrollnivået og sikre oss mot ID-tyveri, samtidig som personene får ivaretatt sine grunnleggende behov og på lik linje med andre vil kunne delta i samfunnet.⁴

For å få dette til, må det ifølge Skatteetaten fattes beslutning om et nasjonalt ID-kort for utlendinger. KoID mener ID-kortet må gis til alle som har fått tildelt et norsk identitetsnummer, også de som har usikker identitet fra hjemlandet.⁵

NOAS vil for øvrig bemerke at det også finnes personer som ikke har lovlig opphold i Norge, for eksempel fordi de ikke kan uttransporteres etter et endelig avslag på asylsøknad, og som har behov for, og rett på, helsehjelp. Det er derfor viktig at det finnes en løsning hvor også

¹ <https://www.skatteetaten.no/presse/nyhetsrommet/utlendinger-bor-ogsaa-ha-rett-til-et-nasjonalt-id-kort/>.

² Skattedirektør Hans Christian Holte under konferanse avholdt 5. og 6. februar 2020. Program tilgjengelig fra: <https://norsis.no/meld-deg-pa-identitet-2020-arets-viktigstekonferanse-for-identitetsforvaltning/>; En norsk grunnidentitet eller en «legal identity», viser til FN's bærekraftsmål 16.9. Les mer: <https://unstats.un.org/sdgs/metadata/files/Metadata-16-09-01.pdf>.

³ Les mer om d-nummer: <https://www.skatteetaten.no/en/person/foreign/norwegian-identification-number/d-number/>.

⁴ Skattedirektør Hans Christian Holte under konferanse avholdt 5. og 6. februar 2020. Program tilgjengelig fra: <https://norsis.no/meld-deg-pa-identitet-2020-arets-viktigstekonferanse-for-identitetsforvaltning/>.

⁵ Ibid.

disse personene kan få rekvirert nødvendige legemidler, selv om de ikke har gyldige identitetsdokumenter.

NOAS takker for anledningen til å delta i høringen, og vi er tilgjengelige for ytterligere kommentarer om dette skulle være ønskelig.

Med vennlig hilsen
Norsk organisasjon for asylsøkere

Pål Nesse
generalsekretær

Andreas Furuseth
juridisk seniorrådgiver